

De maximaal gestrekte vleugel en de veerlengte (P3 / P8*). Een vergelijking en een beslissing.

Gerrit Speek

Vogels hebben vleugels, de meeste soorten tenminste. Dat is prettig voor degene die soorten, geslachten en leeftijden wil kunnen onderscheiden, want voor de genoemde drie items verschilt die vleugel soms in een aantal maten. Dus worden er al vele, vele jaren lang vleugels gemeten. Al heel snel ontdekte men dat je zo'n vleugel op een aantal manieren kon meten. De meest gebruikelijke drie zijn (a) *unflattened*, leg de vleugel met de boeg tegen het nulpunt van de lineaal en kijk waar de tip eindigt, de vleugel dus niet platdrukken en niet strekken; (b) *flattened*, idem als a. maar druk de vleugel plat op de lineaal, niet strekken; (c) *flattened* en *straightened*, als b. maar strek de vleugel zover als verantwoord is. Een beschrijving van deze drie methoden en de bijbehorende problemen kunt U vinden in *The Ringer's Manual* Spencer (1972), en ook Pyle (1997) en Svensson (1992) geven een goed overzicht. Variaties in de methodiek waren er natuurlijk ook wel (Kelm 1970), maar bovengenoemde methode c. is nu bij vrijwel alle ringcentrales in Europa geaccepteerd en wordt algemeen toegepast. Berthold & Friedrich (1979) introduceerden een

nieuwe methode, de veer-lengte, en pretendeerden met die methode een grotere nauwkeurigheid te bereiken dan de maximaal gestrekte vleugel. Studies van Jenni & Winkler (1989) toonden ook aan dat deze maat een grotere reproduceerbaarheid heeft dan de maximaal gestrekte vleugel. Echter een uitgebreide studie in Engeland (Gosler ... et al 1995) liet zien dat tussen de herhaalbaarheid en de nauwkeurigheid van de maximaal gestrekte vleugel en de veerlengte vrijwel geen verschil was aan te tonen. Van Diermen (1997) heeft al op deze studie gewezen.

Met als basis bovengenoemd onderzoek van Gosler is de Ringcentrale van mening dat het weinig zin heeft een vogel extra te belasten met een tweede meting. De Ringcentrale is, evenals de Engelse Ringcentrale (Redfern & Clark 2001), van mening dat die tweede meting, de veerlengte dus, bovendien bij onoordeelkundig gebruik een aanwijsbaar groter risico is dan de maximaal gestrekte vleugel, vooral bij kleine vogels. Bovendien wordt in de determinatiewerken die de ringers anno 2003 ter beschikking staan

(Svensson 1992, Speek 1994, Jenni & Winkler 1999) vrijwel altijd gebruik gemaakt van de maximaal gestrekte vleugel, het gebruik van de veerlengte (p3 / p8) daarin is ver in de minderheid.

Vanaf 1 januari 2003 schaffen we het meten van de veerlengte (p3 / p8) af, tenzij daar in een gespecialiseerd lopend onderwerp / onderzoek vraag naar is. Een voorbeeld daarvan is het CES-project,

daar wordt de veerlengte (p3 / p8) al vele jaren consequent gemeten naast de maximaal gestrekte vleugel. Op deze wijze is een grote dataset ontstaan waaraan nodig een keer gerekend moet worden. Het zou zonde zijn die dataset nu af te breken. Bij het CES- en Boerenzwaluw project blijft de veerlengte (p3 / p8) dus in het basis-biometrie-pakket.

Gerrit Speek
Manager Ringcentrale

* Er zijn twee systemen in zwang om de veren te nummeren. De veer die wordt gemeten heeft in beide systemen een ander nummer. Bij de ene methode (Svensson 1992, blz.15) worden én de handpennen (primaries) én de armpennen (secondaries) genummerd van buiten naar binnen, de gemeten veer is daar de derde: p3. Bij de andere methode (Jenni & Winkler 1999, blz.12) worden de handpennen van binnen naar buiten genummerd en de armpennen van buiten naar binnen: de gemeten veer is daar de achtste: p8.

Literatuur.

Berthold P. & Friedrich W. 1979. *Die Federlänge: Ein neues nützliches Flügelmaß.* Die Vogelwarte 30:11-21.

Diermen J. van 1997. *Meten van P8 en maximaal gestrekte vleugel.* Op Het Vinkentouw 84:5.

Gosler A.G. & Greenwood J.J.D. & Baker J.K. & King J.R. 1995. *A comparison of wing length and primary length as size measures for small passerines.* Ringing & Migration 16(2):65-78.

Jenni L. & Winkler R. 1989. *The feather length of small passerines: a measurement for wing length in live birds and museum skins.* Bird Study 36:1-15.

Jenni L. & Winkler R. 1999. *Bepaling van leeftijd en geslacht van een aantal Europese zangvogels*. NIOO, Heteren. ISBN 90-74638-09-0.

Kelm H. 1970. *Beitrag zur Methode des Flügelmessens*. Journal für Ornithologie 111:482-494.

Pyle P. 1997. *Identification Guide to North American Birds. Part 1*. Bolinas. ISBN 0-9618940-2-4. Blz.:4-6.

Redfern C.P.F. & Clark J.A. 2001. *Ringer's Manual*. Thetford. Blz.:218-221.

Speek B.J. (ed.) 1994. *Handkenmerken voor het bepalen van soort, geslacht en leeftijd van in het wild levende vogels*. NIOO, Heteren. ISBN -.

Svensson L. 1992. *Identification Guide to European Passerines*. 4e edition. Stockholm. ISBN 91-630-1118-2. Blz.:19-23.

